ስምምዕ ድዩስ ውድድር

ኣብ ዝሓለፈ ሰሙን ናይ ወርሒ ጥሪ 2005 ዓ.ም.ፈ፡ ወከልቲ ናይ 16 ነኣሽቱን ዓበይትን ፖለቲካውያን ተቓወምቲ ውድባት ኤርትራን ምንስቓሳትን ዝተሳተፈኦ ኣኼባ፤ ኣብ መጠረሽትኡ ኹለን ውድባት ኣብ ትሕቲ ሓደ ናይ ኤርትራዊ ዲሞክራሲያዊ ኪዳን ተጠሚረን ክዓያ ከም ዝ ተሰማማዓ ዘበስር ኣዋጅ ናብ ህዝቢ ብምዝርጋሕ ምድምዳሙ ዝዝከር ኢዩ። በዚ ድማ ተስፋን፡ ምትእምማንን ዘመልአ ዓመት ይግበረልና እናበለ ዘይተቐበሎን፡ ዘይተሓጎሰን ኤርትራዊ የለን። እንተሎ እውን ኣዝዩ ውሑድ ኢዩ ክኸውን።

ስምምዕ ዝጽላእ ኣይኮነን፡ ብዝያዳ እኳ ደኣ ናብቲ ክትሃርሞ እትደሊ ሽቶ ከብጽሓካ ዝኽእል ኣገዳሲ ናይ ቃልሲ መስርሕ ኢዩ። ኮይኑ ግና፡ ናይ ሎሚ ስምምዕ ካብ ናይ ቀደም ናይ ምሕዝነት ዝነበረ ኣገባብ ኣሰራርሕ ናብ ምዕብል ዝበለ ክድዩብን፤ ህዝቢ ብዝጠልቦ መጠን ክብ ክብልን፡ ካብቲ ዝነበረ ጥርጠራን ስግኣታትን መንፈስ ክወጽእን ክላቐቕን እንተዘይክኢሉ ግን፡ ወጮ እንተገምጠልካዮ ወጮ ኢዩ ክኸውን። እዚ ማለት ኣብ ኣገባብ ኣሰራርሓኡ ለውጢ ከምጽእ ይጥለብን ሓያል ናይ ቃልሲ መኣዝን ክኸውን ይድለ ምህላዉን ዘመልክት ኢዩ። እዚ ንበይኑ እኹል ስለዘይኮነ ከኣ ብመደብ ዕዩኡ ዝቐየድ ሓያል መሪሕነ ክህልዎ የድሊ። እንተዘይኮይኑ ቀያድን ተቐያድን ቅርጻ ዘይውንን እንተኾይኑ ከምቲ ዝሓለፈ ሽዱሽተ ዓመታት ብከንቱ ዝሓለፈ ከይከውን፡ ትርር ዝበለን መራሕን ተመራሕን ዘለዎ ኪዳን ክኸውን ይጥለብ።

ልክዕ ኢዩ፡ እዚ ናይ ሎሚ ኣገባብ ኣማምራኡ፡ ካብቲ ናይ ምሕዝነት ዝነበረ ኣገባብ ለውጢ ዘለዎ ኢዩ ዝመስል። እዚ ለውጢ እዚ ግና፡ ንናይ ገለ ውድባት ስምዒት ዝትንክፍ ብሂላት ክህሉ ኣይግበኣን። እዚ ማለት ቅድም ከምዚ ይበሃል ነይሩ ሕጂ ድማ ተሓዲጉ፡ ሰብ ንምድንጋር ተባሂሉ እምበር ቀደምሲ ደይ ነዚ ኢና ተቓሊስና□ ካብ ምባል ክንቑጠብ ይግባእ። ምኽንያቱ፡ እቲ ተበጺሑ ዘሎ ስምምዕ ምስክር ናይቲ ምእንቲ ድሕነት ሃገርናን ህዝብናን ዝብል ዕማም ዝተበጽሐ ምዃኑ ክንኣምን የድሊ። ኣብ ዘተ ዝእቶውንኮ ገለን ሂብካ ገለን ድማ ክትወስድዉሞ ኣብ ማእከላይ ነጥቢ ንምምጻእ ኢዩ። እዚ ምስ ዘይከውን ግና፡ ወዮ ክጠቕመና ኢዩ ዝበልናዮ ሃስዩናን፡ ንዕድመ ስልጣን ዲክታቶርያዊ ስርዓት ዘናውሕን፡ ንተስፋታት ህዝብና ዘጸልምትን ክይኸውን ምእንቲ፤ ነዚ ተበጺሑ ዘሎ ስምምዓት ክንሕብሕቦን ክነሳስዮን ይግባእ። ኣብዚ ናይ ሃገራዊ ክሊ እዚ ንምብጻሕ ዝተኻየደ ጻዕርን ጽሮትን ቃልስን ናይ ኩለን ውድባት ምዃኑ እውን ተቢዕና ክነለልዮ ዝሓሸ ኢዩ። ብዝተረፈ እዚ ውድብ እዚ ተዓዊቱ እትን ከ ከሲሩ ክንብል እንተኾይኑ፡ መመርያ ጌጋ ኢዩ ይመስለኒ። ድሒሩ ከኣ፡ ካብዚ ስምምዓትዚ ከም ውድብ ኮነ ከም ባእታ ዝኸሰረን ዝኸሰበን ፈጺሙ የለን። መኽሰብ ወይ ኪሳራ እንተልዩ ንህዝብና ኢዩ እሞ፥ መኽሰብ ናይ ህዝብና ጌርና ክንጥምቶ ድማ ሓላፍነታዊ ኢዩ። ካብዚ ነጥቢ ተበጊስና፡ ካብ ውድባዊ ረብሓን ጠቕምን ነጻ ኮይኑ፡ ብሓድሽ ናይ ሓቢርካ ምስራሕ መንፈስ እንተጓሰናዮ ዝበለጸ ውጽኢት ክንረኽበሉ ንኽእል ኢና ዝብል እምንቶ ኣለኒ።

እወ! እተን ውድባት ብምብዝሐን ጥራሕ ኣብ ውድድር ዘእቱ ኩነት ይፍጠር ይኸውን፣ ኰይኑ ግን፣ ኣብ ውሽጠን ብፖለቲካዊ መደብ-ዕዮ ዝመሳሰላ ከወሃሃዳን ክተሓናፈጻን ዘኽእለን ግዜ ይመጽእ ይኸውን፣ ክፍጠር እውን ኢዩ እወን ዋላውን እቲ ብዝሐን ናይ ምጥቕቓዕን ውድድርን ኣንፈት ክሕዝ ይኽኣል ብዘየገድስ፣ ብዓይኒ ምጽውዋርን ምእራምን ክንጥምቶ እምበር፣ ሓደ ምስቲ ሓደ ኰይኑ ብሽርክነት ኻካልእ ከጥቅዕ እንተዀይኑ ግና፣ ሓደገኛ ውጽኢት እዩ ክህልዎ። ብዝዀነ ብሕጂ እውን እቲ ናይ ዞናና ኩነታት ብምብሳሉ ደኣ እምበር፣ እቲ በዓል ቤታዊ ዓቕሚ ስለ ዝበሰለ ኣይኮነን እተን ውድባት ናብዚ ክበጽሓ ዝኸኣላ። እዚ ማለት ግና፣ ጸቕጢ ተገይሩለን ወይ ውን ንጥቕመን ክብላ ዝኣተወኦ ጌርና ክንመዝኖ ኣየድልን። እዚ ዕድል እዚ ድማ ተገልቢጡ ንጠቕሚ ዲክታቶርያዊ ስልጣን ከይውዕል ክንጥቀመሉ ይግባእ። እዚ ስለዝዀነ ናይ ኩሎም መራሕቲ ፖለቲካዊ ውድባትን ኣባላትን መንፈስ ሓደ ድዩ ዘሎ ወይስ ኣይኰነን? ኢልና ምስ እንሓትት ብዘይ ነግፈረግ ጌና ሓደ መንፈስ ኣይኮነን ናብ ዝብል መልሲ ኢና ክንዛዙ። ይኹን እምበር ናብ ዓይነታዊ ለውጢ ይስጉም ምህላዉ ዘለዎ ተስፋታት ነዚ ተፈላልዩ ዘሎ መንፈስ ዘቀራርብ ክኸውን ከም ዝኽእል ግን ክከሓድ የብሉን።

ስለዚ ንዲክታቶርያዊ ስርዓት ኤርትራ ኣብ ተቃሊስካ ምዕዋትን ህዝብን ሃገርን ኣድሒንካ ስልጣን ንህዝቢ ምርካብን ሓደ ክንከውን ምጽዓር ከድሊ እዩ። ካብኡ ብዝተረፈ፣ ህዝብና ቀደምሲ ተሰማሚዖም ዶ ኣይነበሩን? መዓት ኣዋት እውን ዶ ኣየውጽኡን? ከይብለና፥ እዘን ውድባት ንምእንቲ ድሕነት ህዝቢ ክብላ ናይ ስልጣን ውድድር ንጎኒ ክገድፉ የድሊ።

እዚ ስለ ዝዀነ፣ ነቲ ተረሓሒቑ ዝነበረን ትማሊ ትማሊ ክጸላለም ዝጸንሐን ሕልና ክቀራረብ ዝኽእል፣ መራሕቲ ውድባት ካብ ቂምን ቅርሕንትን ምሕንሓንን ናጻ ምስ ዝዀኑ በቲ ከውጽእ ተመዲቡ ዘሎ ውሳኔታትን መምርሒታትን መደብ ዕዮን ምእዙዛት ክዀኑ ይኽእሉ። ካብኡ ብዝተረፈ፣ ቅድሚ ሕጂውን ፖለቲካዊ መደብ ዕዮን ህንጻ-ሕግን መምርሕን እኮ ነይሩ ኢዩ። ግናኸ እሱ እንከሎ ኢዩ እቲ ምፍንጫላትን ዘይምርዳኣትን ዝርከብ ዝነበረን ዘሎን።

ስለዚ ህዝብና ክድሕን እንተደኣ ኰይኑ ሓላፍነት ናይቲ ደላይ ሰላምን ቅሳነትን ዝኰነ ኩሉ ኤርትራዊ ብምዃኑ፣ ነዚ ሕጂ ተረኺቡ ዘሎ ሃገራዊ ክሊ ከምቲ ኣብ ዝሓለፈ እዋናት ንህዝብና ዘኽሰረ ስምምዓት ኻኸይሸራረፍን ኻካይዳሸምን ብዝከኣል መጠን ትንፋስ ክንሰሾዓሉ ክንጽዕርን ስልጣን ንህዝቢ ክነረክብን ብቕንዕና ምቅላስ የድሊ።

ድራር መንታይ